

Angelo Mazzoleni. *L'evangelizzazione nella comunità parrocchiale*. Roma 1975 ss. 312. Edizioni Paoline.

Nazwisko autora stało się znane czytelnikom dzięki wcześniej wydanym publikacjom (zwłaszcza: *Parrocchia mistero di Cristo e della Chiesa*, Napoli 1969; *Le strutture comunitarie della nuova parrocchia*. Roma 1973). Był profesorem czterech uniwersytetów papieskich i jednocześnie duszpasterzem w różnych regionach Włoch (Bergamo, Toskania, Rzym). Połączenie głębokiej wiedzy teologicznej z wieloletnią praktyką duszpasterską wywarło decydujący wpływ na profil naukowy dzieł Mazzoleniego. W omawianej książce nie oddziela on teoretycznych rozważań od praktyki duszpasterskiej. Oba elementy tworzą w jego twórczości nierozzerwalną całość.

Podstawowym zadaniem Kościoła i każdej wspólnoty eklezjalnej jest ewangelizacja. Nową wrażliwością na sprawy ewangelizacji natchnął Synod Biskupów z 1974 roku i adhortacja apostolska *Evangelii muntiandi*. Wiele kościołów krajowych już od lat poszukiwało nowych dróg i adekwatnych metod ewangelizacji ich ludu. Te wysiłki jednak będą mało skuteczne, jeśli parafie i odpowiedzialni za nie duszpasterze nie będą uwrażliwieni na potrzebę ewangelizacji. Zdaniem Mazzoleniego parafie obecnie stoją przed wyborem: odkrycia w sobie energii, aby stać się prawdziwymi wspólnotami wiary i miłości oraz prawdziwymi ośrodkami ewangelizacji, albo pogodzenia się z sytuacją stopniowego spychania ich na margines życia społecznego, do roli ośrodka posług religijnych udzielanych tym, którzy przyjdą o nie prosić.

Chociaż terminy „preewangelizacja” i „ewangelizacja” są w częstym użyciu, to jednak ich sens teologiczny i pastoralny wymaga pogłębienia. Świadomość tego faktu skłoniła naszego autora do poświęcenia rozdziału czwartego (ewangelizacja integralna s. 100-131), piątego (preewangelizacja s. 132-147) i szóstego (prawa i kryteria ewangelizacji s. 148-166) na odpowiednie wyjaśnienie. Odróżnia on podwójny sens preewangelizacji: jako świadectwo względem krajów o tradycji chrześcijańskiej i jako rozwój krajów jeszcze pogańskich. Wśród cech i kryteriów ewangeli-

zacji Mazzoleni wymienia wierność słowu Bożemu oraz wierność człowiekowi przez dostosowanie głoszenia orędzia zbawienia do potrzeb współczesnych.

Angelo Mazzoleni podaje charakterystykę współczesnego społeczeństwa, w którym Kościół prowadzi pośrednictwo zbawcze. Podkreśla, że Kościół jest ludem Bożym, który współcześnie buduje się w społeczności sekularyzującej się (s. 17-29), pluralistycznej (s. 31-48) i demokratyzującej się (s. 48-57). Omawiana książka zwraca uwagę na występujące w naszych czasach zjawisko niewiary (ateizm, obojętność religijna), różne formy religijności (religijność naturalna, magiczna wiara i identyfikacja z Kościołem), masowość i elitarność (s. 77-98).

Zasadniczą treść książki stanowi analiza dotycząca parafii rozumianej jako ośrodek ewangelizacji. Mowa jest tutaj o parafii jako wspólnocie ewangelizującej (rozdz. 2 i 7), nowych drogach ewangelizacji parafialnej (rozdz. 8, 9, 10) oraz strukturach wspomagających parafię w wypełnianiu funkcji ewangelizacyjnej (rozdz. 11).

Mazzoleni podkreśla, że parafia szybko przekształci się z jednostki tylko administracyjnej w prężny ośrodek ewangelizacji, jeśli proboszczy i laicy będą mieli ducha misyjnego. Parafia z istoty swojej jest ośrodkiem ewangelizacji. W niej dokonuje się kontakt człowieka z Kościołem, w niej — bardziej niż gdzie indziej — ewangelizacja staje się nauczaniem, wychowaniem i szkołą życia. Do przeszkód ewangelizacji w parafii Mazzoleni zalicza zbyt małą wrażliwość parafii na ewangelizację (parafie najczęściej świadczą usługi wobec tych, którzy o nie proszą), poczucie samowystarczalności duszpasterskiej proboszcza, traktowanie wszystkich parafian jako całkowicie nawróconych i zewangelizowanych, podczas gdy naprawdę potrzebna jest im reewangelizacja i nawrócenie, nieporadność języka przepowiadania w wyrażaniu pełnej treści zbawienia współczesnemu człowiekowi itd. Do pozytywnych przejawów Mazzoleni zalicza przebudzenie duszpasterskie wielu proboszczów parafialnych, poczucie potrzeby Boga, u wielu ludzi chęć pogłębienia życia religijnego. Oprócz tego autor szeroko omawia zagadnienie podmiotu i przedmiotu ewangelizacji parafialnej (s. 176-192) oraz drogi ewangelizacji parafialnej, tradycyjną i nową (s. 193-211). A. Mazzoleni podkreśla, że proces dojrzewania chrześcijańskiego dokonuje się na trzech płaszczyznach, które są istotnymi elementami autentycznej wspólnoty chrześcijańskiej. Są to wiara, kult i świadectwo życia. Osoba, która chce stać się prawdziwym chrześcijaninem, powinna być wprowadzona w wiarę, liturgię i praktykę życia chrześcijańskiego. Dużą szansę dla ewangelizacji parafialnej otwiera inicjacja chrześcijańska i katechumenat parafialny (s. 212-261). Z innych środków ewangelizacji parafialnej Mazzoleni wylicza: liturgię, katechizację, środki masowego przekazu oraz właściwie pojęty kult maryjny (s. 264-279).

Parafia ze względu na uwarunkowania nie jest dziś samowystarczalna w skutecznej ewangelizacji i dlatego domaga się współpracy innych organizmów pastoralnych istniejących na jej terenie. Chodzi tu przede wszystkim o rodziny (Kościół domowy) oraz małe wspólnoty religijne. Zadaniem duszpasterstwa jest przekształcanie wspólnot naturalnych we wspólnoty także religijne oraz tworzenie wspólnot tam, gdzie dotąd była zbiorowość lub masa. Przekształcenie parafii we wspólnotę wspólnot nie jest punktem wyjścia dla duszpasterstwa, ale punktem dojścia. Jest to cel, wokół którego powinna koncentrować się działalność parafii (s. 289-306).

Rozważania Mazzoleniego poparte własnym doświadczeniem (zwłaszcza w parafii św. Bazylego w Rzymie) nie budzą zastrzeżeń. Zastrzeżenia budzi natomiast chaotyczny układ pracy. Wydaje się, że jest on związany z genezą pośmiertnie wydanej książki autora. Praca zawiera kilkanaście nierównej objętości artykułów

zebranych przez wydawcę w jeden tom. Na pewno nie jest rzeczą łatwą połączenie wielu artykułów w konsekwentnie zbudowaną całość. Poważnym niedociągnięciem wydaje się brak wykazu literatury na omawiany temat oraz indeksu imiennego.

Książka Angelo Mazzoleniego jest ważnym przyczynkiem w poszukiwaniu adekwatności duszpasterskiej współczesnego Kościoła. Choć uwzględnia ona przede wszystkim sytuację we Włoszech, to jednak przedłożony temat, próba integralnego jego opracowania, wysunięte wskazania i praktyczne rozwiązania mogą być cenną pomocą dla duszpasterstwa w Polsce. Omawiane opracowanie stanowi także sygnał, że tradycyjny obraz ewangelizacji parafialnej wymaga nowego przemyślenia, pogłębienia i realizacji. Należałoby życzyć sobie, aby myśli zawarte w książce Mazzoleniego inspirowały do dyskusji i pogłębienia tej problematyki wśród specjalistów i duszpasterzy.

Ks. Ryszard Kamiński